

**Zhodnocení informačních zdrojů
a datové základny v oblasti sociálních služeb
v České republice**

Anna Červenková
Martina Filipová

VÚPSV Praha
prosinec 2003

Obsah

Úvod	3
1. Místo sociálních služeb v sociální struktuře soudobé společnosti	4
1.1 Pojem sociální služby	4
1.2 Typologie sociálních služeb	7
2. Sekundární analýza zdrojů a pramenů	9
2.1 Český statistický úřad (ČSÚ)	9
2.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)	12
2.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí - výkazy	18
2.4 Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)	20
2.5 Ministerstvo financí	21
2.6 Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky - ÚZIS ČR	25
2.7 Nestátní neziskové organizace	27
2.8 VÚPSV - Analýza pramenů výzkumných zpráv	29
2.9 VÚPSV - České informační centrum sociální ochrany	32
3. Závěry a doporučení	34
Příloha - srovnání výdajů za sociální kapitalizaci v roce 2000 podle MF a MPSV	35
Poznámky	37
Literatury	38

Úvod

V České republice již několik let probíhá reforma sociálních služeb. V rámci této reformy dochází v posledních letech k výrazným změnám, zejména v přístupu k uživatelům sociálních služeb a v používaných metodách sociální práce. Primárním cílem této reformy je zabezpečování kvality v tomto odvětví. Proto byly přijaty a v praxi se postupně zavádějí standardy kvality sociálních služeb popisující, jak má vypadat kvalitní sociální služba; v některých městech ČR již experimentálně probíhá komunitní plánování sociálních služeb jako způsob zajištění dostupnosti a rozhodování o podobě sociálních služeb na úrovni obcí nebo krajů. V současné době je zpracováván věcný záměr zákona o sociálních službách, který předpokládá vznik Inspektorátu sociálních služeb, jenž by měl v rámci kontroly kvality vydávat oprávnění k poskytování sociálních služeb.

K tomu, aby mohla být v budoucnu sledována také výkonnost tohoto odvětví (měření kvality a výkonnosti již existuje a zavádí se v řadě odvětví v ČR včetně zdravotnictví), je zapotřebí důsledného zmapování a zhodnocení zdrojů dat, které je tématem této práce. Jde nejen o dokumentaci již využívaných informačních zdrojů.

Základem pro budoucí systém měření výkonnosti sociálních služeb je otázka zdrojů a srovnatelnosti existujících statických dat. Hlavním předmětem této práce je proto zhodnocení stavu informačního prostředí v oblasti sociálních služeb. Tato oblast je po stránce zdrojů a užití relevantních statických dat poměrně nová. Vzhledem k tomu, že mezinárodní srovnatelnost dat v této z hlediska komparativní statistiky poměrně nové oblasti není ještě plně rozvinutá, východiskem pro analýzu budou výhradně národní statistická data.

1. Místo sociálních služeb v sociální struktuře soudobé společnosti

1.1 Pojem sociální služby

Základním předpokladem pro zmapování a následné hodnocení informačních zdrojů a datové základny v oblasti sociálních služeb musí být jasné definování pojmu sociální služby, tj. co jsou to sociální služby a komu jsou určeny. V neposlední řadě je pak důležité vymezit, jaké konkrétní formy sociálních služeb jsou v České republice v současné době poskytovány.

Jedním z využitých pramenů pro vymezení pojmu sociální služby jsou současné platné legislativní normy v dané oblasti a dále pak publikace vybraných autorů zabývajících se problematikou sociálního státu a sociální politiky. Autoři se však zejména soustředí na začlenění sociálních služeb do sociálního systému, konkrétní popis (formy) sociálních služeb je uváděn jen v omezené míře.

Dalším zdrojem informací jsou pak výzkumné studie z oblasti sociálních služeb vypracované ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí (dále VÚPSV) a definice a typologie sociálních služeb ze strany odboru sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí (dále MPSV) publikovaných na Internetu či vydaných formou písemných dokumentů.

V sociálním systému České republiky jsou sociální služby začleněny do soustavy sociálního zabezpečení, jehož základní právní normou je zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. V současné době odpovědnost za zajištění sociálních služeb leží v první řadě na státu, jak to definuje zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení. Kraje a obce ve svých samostatných působnostech též přispívají k rozvoji sociálních služeb, jak se uvádí především v zákonech o obcích (č. 128/2000 Sb.) a o krajích (č. 129/2000 Sb.).

V souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů (k 31.12. 2002) byl přijat zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů, podle kterého byly, mimo jiné, výše uvedené právní předpisy novelizovány. Tyto změny se samozřejmě promítají také do prováděcího předpisu k těmto zákonům, tj. do vyhlášky MPSV č. 182/1991 Sb. (v platném znění).

Podle citovaného zákona č. 100/1988 Sb., sociální zabezpečení zahrnuje:

1. důchodové zabezpečení,
- 2. sociální péči,**
3. nemocenské pojištění osob samostatně výdělečně činných.

Oblast **sociální péče** zahrnuje podle současné platné legislativy **dávky sociální péče** (peněžité a věcné) a **sociální služby**. Jako sociální služby jsou v zákonu 100/1988 (v platném znění) uvedeny zejména tyto služby:

- výchovná a poradenská péče,
- sociálněprávní ochrana
- pracovní rehabilitace,
- ústavní sociální péče,
- péče v ostatních zařízeních sociální péče,
- pečovatelská služba,
- stravování,
- kulturní a rekreační péče.

Kromě toho citovaný zákon uvádí :

- mimořádné výhody pro některé skupiny občanů těžce zdravotně postižených,
- bezúročné půjčky.

Poslední dva uvedené body nelze považovat v pravém slova smyslu za sociální službu. Je zde zakotvena možnost poskytování mimořádných výhod pro některé skupiny

občanů těžce zdravotně postižených, popř. poskytnutí bezúročné půjčky, avšak přiznání mimořádných výhod sice **opravňuje** k využití určitých služeb (zejména v oblasti dopravy), ale samo o sobě službu nepředstavuje. Bezúročné půjčky pak už vůbec do okruhu sociálních služeb nespádají.

Výše uvedené služby nejsou taxativním výčtem - poskytovatelé sociálních služeb mohou podle svých možností nabízet také jiné služby (např. chráněné bydlení aj.). Důležité je ustanovení, že sociální služby mohou poskytovat též organizace a občané. Stát jim může poskytovat příspěvky na úhradu nákladů na tyto služby, přičemž si ponechává právo kontroly hospodaření s těmito prostředky. V důsledku toho nabývá na důležitosti systém licencování sociálních služeb, jejich standardů a kvalitativních i kvantitativních ukazatelů.

Pojem sociální služby není zcela jasně vymezen ani v legislativě a tím více se vymezení jejich okruhu liší v odborné literatuře. U různých autorů se jednotlivé pojmy navzájem doplňují nebo překrývají.

Podle M. Večeří¹⁾ patří poskytování sociálního zabezpečení a zajištění kvalitní úrovně odpovídajících **sociálních služeb** k základním atributům sociálního státu.

Zajištění sociálních služeb sociálním státem je spojováno obvykle především se dvěma oblastmi sociálního státu:

- výchovou a vzděláním,
- bydlením.

Vedle těchto základních služeb zajišťuje *welfare state* řadu dalších sociálních služeb, které se váží na základní oblasti sociálního zabezpečení (např. pečovatelská služba, zajišťování stravy pro důchodce apod.), ale i jiné samostatné služby (např. péče o bezdomovce a uprchlíky, kurátorská péče o propuštěné z výkonu trestu apod.).

Dalším pojmem, se kterým se v souvislosti se sociálními službami v odborné literatuře setkáváme, je termín **sociální pomoc** jako synonymum k pojmu sociální péče. Systém sociální pomoci se stal v rámci probíhající transformace systému sociálního zabezpečení na systém sociální ochrany obyvatelstva tzv. třetím pilířem soustavy sociálního zabezpečení, resp. systému sociální ochrany (tento systém sestává ze tří základních součástí: sociálního pojištění, sociální podpory a sociální pomoci).

Tento termín používá ve své práci např. M. Potůček²⁾, který k uvedené problematice dále uvádí, že sociální zabezpečení je realizováno výplatou sociálních dávek nebo **poskytováním sociálních služeb**. U sociálních služeb je podle autora vhodné rozlišovat financiera(y), administrátora a poskytovatele. Tyto role nemají nutně jednoho nositele.

Sociální pomoc se uplatňuje v situacích, kdy ostatní zdroje, které by mohly pomoci jedinci (rodině) překonat ohrožující životní situaci, nejsou k dispozici a jedinec (rodina) není schopen ji vlastními silami překonat. Sociální pomoc je poskytována ve formě peněžních **dávek** nebo **služeb** (zde se užívá i termínu **sociální péče**). Nárok na dávky nebo služby je většinou podmiňován zkoumáním potřebnosti dotčeného jedince či rodiny.

- Podle M. Brdka a H. Jírové³⁾ má sociální pomoc v naší republice, dva základní cíle:
- v prvé řadě umožnit občanu, aby se co nejrychleji vymanil z tíživé sociální situace, do které se dostal,
 - za druhé řešit trvale svízelné sociální postavení některých složek obyvatelstva.

V rámci sociální pomoci je kladen hlavní důraz na informační pomoc, tedy bezplatné poradenství všeho druhu. Mezi další formy patří peněžitá výpomoc, **pomoc prostřednictvím poskytovaných služeb**; v neposlední řadě sem zahrnujeme i azylovou formu pomoci. Konkrétní formy poskytovaných služeb autoři ve své práci neuvádějí.

Podrobněji se sociálními službami zabývá V. Krebs⁴⁾, který řadí sociální služby v citované publikaci mezi základní nástroje **sociální pomoci**. Jak dále uvádí, v rámci systému sociální pomoci se navrhuje řešit obtížné sociální situace stavu hmotné a sociální nouze, tedy

situace, které občan není, resp. nebude schopen řešit sám nebo s pomocí vlastní rodiny a sociální pomoc se navrhuje poskytovat v těchto základních formách:

- **formou sociálních služeb**

- formou sociálněprávní ochrany a dávek sociální pomoci.

Mezi **nejvýznačnější sociální služby** Krebs zahrnuje zejména:

- domovy důchodců
- penziony pro důchodce
- ústavy sociální péče pro dospělé
- ústavy sociální péče pro mládež
- pečovatelskou službu.

1.2 Typologie sociálních služeb

V důsledku nevyjasněnosti pojmu sociální služby zůstává mnoho nejasného rovněž v jejich typologii. Dá se říci, že každý autor s určitou svébytnou definicí přijímá též dané definici odpovídající členění (typologii).

Velmi intenzivně se oblastí sociálních služeb v rámci řešení konkrétních výzkumných úkolů kontinuálně zabývají také výzkumní pracovníci VÚPSV. V práci publikované v r. 2001 L. Zamykalová a P. Veselský⁵⁾ vycházeli z následující typologie sociálních služeb:

1. služby sociální péče:

- *asistenční služby*
 - osobní asistence
 - pečovatelská služba
 - stacionáře
 - chráněné dílny
 - respitní péče
- *rezidenční služby*
 - domovy pro seniory a občany s postižením
 - chráněné bydlení
 - penziony

2. služby sociální intervence:

- *služby včasné pomoci*
 - kontaktní práce
 - raná intervence
- *služby pomáhající při řešení krizových situací*
 - poradny
 - denní stacionáře
 - domy na půl cesty
 - podporované zaměstnání
 - terapeutické komunity
 - krizová pomoc
 - azylové bydlení
- *služby zabezpečující podmínky pro přežití*
 - denní centra
 - noclehárny

Následující nejnovější členění sociálních služeb je využíváno v dotačním řízení MPSV vůči nestátním neziskovým organizacím⁶⁾:

- penziony a domovy pro seniory a občany se zdravotním postižením

- krizová pomoc
- osobní asistence
- pečovatelská služba
- poradenství
- raná péče
- azylové domy
- pomoc osobám ve věku blízkém zletilosti
- kontaktní práce
- noclehárny
- respitní péče
- terapeutické komunity
- centra denních služeb
- stacionáře
- denní centra
- chráněné bydlení

V citovaném dokumentu jsou sociální služby definovány jako činnosti poskytující osobám nebo skupinám osob v nepříznivé sociální situaci podporu při sociálním začleňování a využívání příležitostí, které společnost nabízí.

Jak je uváděno výše, v ČR již několik let probíhá **reforma sociálních služeb**, resp. snaha upravit jejich poskytování zákonnou normou. Jedním ze zásadních dokumentů, který byl v této souvislosti předložen, je **Bílá kniha v sociálních službách**⁷⁾, konzultační dokument publikovaný Ministerstvem práce a sociálních věcí v únoru 2003. Tento dokument mimo jiné vymezuje sociální služby velmi široce jako služby, které jsou zaměřeny na lidi - na jedince, jejich rodiny a na jejich sociální síť a které mají za cíl pomoci lidem udržet si nebo znovu nabýt místo v životě jejich komunity, pokud toho sami nejsou schopni.

Možnosti nabídky druhů sociálních služeb jsou zde popisovány jako obrovské, zahrnují služby, jako jsou osobní asistence, (tradiční) pečovatelská služba, raná péče, podporované bydlení, domovy, chráněné bydlení, azylové domy, noclehárny, poradny, kontaktní centra, denní centra atd.

Konkrétní pomoc a podpora lidem se zajišťuje různými způsoby a metodami, jako je například pomoc při osobní hygieně, donáška obědů, zajištění dopravy, kontaktování mladých lidí v ohrožujícím prostředí, výměna injekčních stříkaček, poskytování rad a informací, rozhovory, nácvik dovedností a podobně.

Velmi široké pojetí a nevyhraněná typologie sociálních služeb v uvedeném dokumentu nám však neumožňuje vzít ho za základ pro další sledování informačních zdrojů.

Ani v jiném z uvedených teoretických pramenů jsme nenalezli dostatečně vyčerpávající a průkaznou definici. A tak - aniž bychom se pokusili stanovit vlastní definici a typologii sociálních služeb - budeme v dalším sledovat informační zdroje v co nejširším záběru a registrovat každý pramen, který by mohl poskytnout relevantní informaci v tomto směru.

2. Sekundární analýza zdrojů a pramenů

2.1 Český statistický úřad - ČSÚ

Mezi publikace Českého statistického úřadu, které se orientují na problematiku sociálních služeb, resp. obsahují statistické údaje z této oblasti, se řadí „Sít' vybraných zařízení sociální péče“ a „Statistická ročenka ČR“. Publikace jsou vydávány v tištěné, popř. elektronické formě s roční periodicitou. Primárním zdrojem dat je evidence MPSV.

▪ Sít' vybraných zařízení sociální péče

V publikaci jsou v členění podle krajů uvedeny údaje charakterizující sít' státních, obecních, církevních a ostatních zařízení sociální péče úhrnem a z toho vybrané typy zařízení bez ohledu na druh vlastnictví:

- počet zařízení sociální péče (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem - ČR),
- kapacita zařízení sociální péče (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem - ČR),
- počet obyvatel v zařízeních sociální péče - 1. část (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem - ČR, přijatí, propuštění, zemřelí),
- počet obyvatel v zařízeních sociální péče - 2. část (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem - ČR, třídění podle druhu péče),
- počet zařízení sociální péče podle krajů (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem),
- kapacita zařízení sociální péče podle krajů (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem),
- počet obyvatel v zařízeních sociální péče podle krajů - 1. část (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem),
- počet obyvatel v zařízeních sociální péče podle krajů - 2. část (státní, obecní, církevní, ostatní úhrnem, třídění podle druhu péče),
- počet zařízení sociální péče - státní (zařízení, kapacita, počet obyvatel - ČR),
- počet zařízení sociální péče podle krajů - státní (zařízení, kapacita, počet obyvatel),
- počet zařízení sociální péče - obecní (zařízení, kapacita, počet obyvatel - ČR),
- počet zařízení sociální péče podle krajů - obecní (zařízení, kapacita, počet obyvatel),
- počet zařízení sociální péče - církevní (zařízení, kapacita, počet obyvatel - ČR),
- počet zařízení sociální péče podle krajů - církevní (zařízení, kapacita, počet obyvatel).

Statistická ročenka ČR

V rámci kapitoly „Sociální zabezpečení“ jsou ve Statistické ročence ČR publikovány níže uvedené údaje z oblasti sociálních služeb. Z hlediska metodického přístupu je zde poukázáno na fakt, že pro potřeby státní statistiky jsou pro námi sledovanou oblast sociálních služeb využívány výstupy Ministerstva práce a sociálních věcí ČR - tj. výdaje na služby sociální péče, ústavy sociální péče a místa v nich, domovy důchodců, pečovatelská služba.

Publikace zahrnuje statistická data příslušného roku, pro posouzení vývojových trendů jsou zachyceny údaje několika vybraných předchozích let.

1) Výdaje na služby sociální péče

Údaje obsahují i výdaje orgánů místní správy; do výdajů na ústavní sociální péči jsou zahrnuty pouze provozní výdaje, nikoli výdaje investiční:

- péče o občany se ZPS a občany těžce postižené na zdraví
- péče o staré občany
- pečovatelská služba
- ústavní sociální péče

2) Zařízení sociální péče

- počet zařízení
- místa v zařízení
- obyvatelé (svěřenci) - trvalé, týdenní a denní pobyty
- využití míst (%)
- celkem + z toho státní; zařízení SP dle krajů

3) Místa v zařízeních sociální péče

- počet míst celkem
- z toho:*
 - domovy důchodců
 - domovy - penziony pro důchodce
 - ústavy sociální péče pro dospělé postižené:
 - tělesně
 - smyslově
 - mentálně
 - ústavy sociální péče pro mládež postiženou:
 - tělesně
 - tělesně s přidruženým mentálním postižením
 - mentálně

4) Domovy důchodců a domovy - penziony pro důchodce

- domovy důchodců
 - zařízení
 - místa
 - obyvatelé (trvalé a týdenní pobyty)
 - využití míst (%)
- domovy - penziony pro důchodce
 - zařízení
 - místa
 - obyvatelé (trvalé, týdenní a denní pobyty)
 - využití míst (%)

5) Pečovatelská služba

- osoby, jimž byla poskytnuta pečovatelská služba
- domy s pečovatelskou službou
 - objekty
 - bytové jednotky
- střediska osobní hygieny
- automobily pečovatelské služby
- prádelny pečovatelské služby

6) Pracovníci zabezpečující pečovatelskou službu

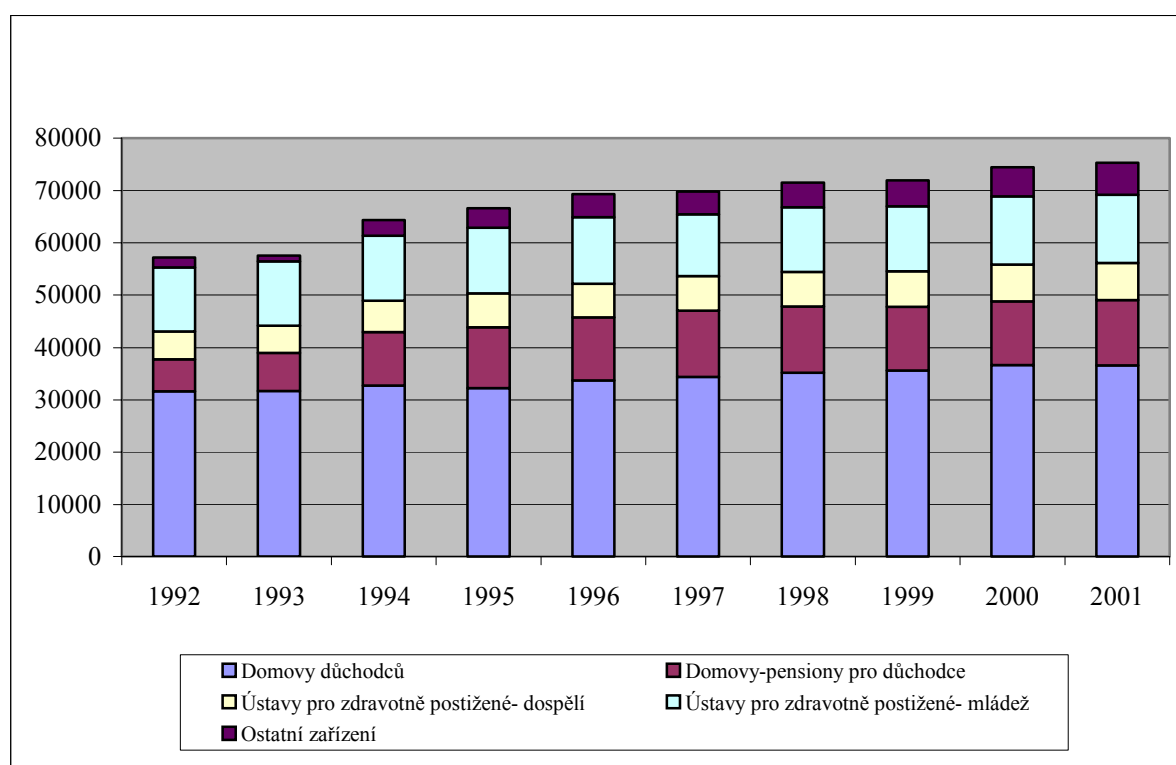
- pracovníci pečovatelské služby
- v tom:*
 - pečovatelky z povolání
 - ostatní
- dobrovolní pracovníci pečovatelské služby

2.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí

▪ Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech

Brožura je vydávána s roční periodicitou. V kapitole, která je zaměřena na oblast sociálních služeb, jsou v tabulkových sestavách publikovány údaje o zařízeních sociální péče (tabulka i graf), nákladech na ústavní sociální péči a příjmech z úhrad, pečovatelské službě, sociální péči o děti a dávkách sociální péče (podrobněji viz níže). Zařízení typu „ostatní“ zahrnují dětské vesničky SOS, zvláštní zařízení pro výkon pěstounské péče, azylové domy pro matky s dětmi, pro nepřízpůsobené a bezdomovce, dále charitativní domovy pro řeholnice a zařízení smíšených typů, zejména s denním nebo týdenním pobytem. Publikace je doplněna názornými grafy, z nichž na ukázkou uvádíme graf 6.1.1

G r a f 6.1.1 Zařízení sociální péče - počet míst

Přehled obsahu publikace „Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v ČR ve vývojových řadách a grafech“.

1) Zařízení sociální péče

- domovy důchodců
- domovy - penzióny pro důchodce
- ústavy pro zdrav. postižené - rozdělení: dospělí/mládež
- ostatní zařízení
- zařízení celkem

Sledované ukazatele:

- počet zařízení
- počet míst
- počet neuspokojených žadatelů

2) Náklady na ústavní sociální péči a příjmy z úhrad

- domovy důchodců
- domovy – penzióny pro důchodce
- ústavy sociální péče pro dospělé s trvalým pobytem
- ústavy sociální péče pro mládež s trvalým pobytem

Sledované ukazatele:

- průměrné neinvestiční výdaje na 1 místo a rok v Kč
- průměrná úhrada od obyvatele ročně v Kč
- podíl úhrady na výši nákladů na 1 místo a rok v %

3) Pečovatelská služba

- výdaje na službu celkem v mil. Kč
- počet příjemců služby
- počet pracovníků
- průměrná roční úhrada od 1 příjemce služby v Kč

4) Sociální péče o děti

- počet dětí svěřených do péče budoucích pěstounů
- počet dětí v pěstounské péči
- měsíční dávka na 1 dítě v pěstounské péči
- počet dětí v zařízeních sociální péče včetně nestátních
- celkový počet dětí v SOS vesničkách včetně domů pro matky s dětmi

5) Dávky sociální péče

- dávky starým a zdravotně postiženým občanům
 - opakované peněžité dávky - počet v tis./výdaje v mil. Kč
 - jednorázové peněžité dávky - počet v tis./výdaje v mil. Kč
- dávky rodinám s dětmi
 - opakované peněžité dávky - počet v tis./výdaje v mil. Kč
 - opakovaný příspěvek na výživu dítěte - počet v tis./výdaje v mil. Kč
 - jednorázové peněžité dávky - počet v tis./výdaje v mil. Kč
- počet rodin s nezaopatřenými dětmi v evidenci sociálně potřebných
- počet občanů v evidenci sociálně potřebných

▪ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí

Publikace je vydávána s roční periodicitou a z uváděných informačních pramenů z oblasti sociálních služeb se ukazateli z tohoto odvětví zabývá nejpodrobněji. Je členěna do 13 kapitol, z nichž ty, které jsou předmětem našeho zájmu, jsou v následujícím seznamu zvýrazněny.

1. obyvatelstvo
2. mzdy a zaměstnanci
3. statistika nezaměstnanosti
4. důchody
- 5. péče o staré občany, občany těžce zdravotně postižené a jednotlivce**
- 6. zařízení sociální péče**
7. zaměstnanci a platy v odvětví sociální péče, sociálního zabezpečení, zaměstnanosti a bezpečnosti práce
- 8. péče o rodinu a dítě**
- 9. péče o společensky nepřízpůsobené osoby**

10. příjmy a výdaje kapitoly 13
11. státní sociální podpora
12. posudková komise sociálního zabezpečení
13. nemocenské pojištění

Z obsahu se tedy budeme zabývat kapitolou 5, 6, 8, 9, a to podrobně kapitolou 5, orientačně ostatními, které obsahují i ukazatele, jenž se vymykají našemu pojetí sociálních služeb, resp. mají širší záběr, než je předmět této práce. Záměrně vynecháváme kapitolu 7 „Zaměstnanci a platy v odvětví sociální péče, sociálního zabezpečení, zaměstnanosti a bezpečnosti práce“, neboť údaje zde uvedené nedávají možnost vyčlenit personální údaje týkající se výhradně sociálních služeb.

Části, které se zabývají sociálními službami, resp. vybrané údaje z této oblasti (viz níže) vycházejí z rezortních výkazů MPSV - o státní sociální péči a dávkách sociálního zabezpečení, o zařízeních sociální péče, o zaměstnancích a platech v oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti, o výkonu sociálně právní ochrany dětí a mládeže, o dávkách a službách pro rodiny s dětmi a o práci s příslušníky marginálních skupin. Údaje jsou zachyceny po okresech, resp. krajích ČR. (Podrobnější analýza statistických výkazů MPSV je uvedena v následující kapitole.)

➤ **Kap. 5 Péče o staré občany, občany těžce zdravotně postižené a jednotlivce**

- **pečovatelská služba** - souhrnné údaje po okresech a krajích ČR
 - výše příjmů na úhradách za pečovatelskou službu v tis. Kč
 - výdaje na pečovatelskou službu v tis. Kč
 - počet návštěv sociálních pracovníků
 - počet sociálně potřebných občanů, kterým byla poskytnuta peč. služba
 - počet obcí poskytujících pečovatelskou službu
- **pečovatelská služba** - počty ošetřovaných (údaje po okresech)
 - občané, jimž byla poskytnuta peč. služba
 - celkem
 - z *toho* (typ zařízení): státní; obecní; ostatní
 - z *toho* v domovech s pečovatelskou službou
 - celkem
 - typ zařízení
 - z *toho* jen dovážka obědů
 - celkem
 - typ zařízení
 - počet neuspokojených žadatelů o
 - pečovatelskou službu
 - přidělení bytu
- **pečovatelská služba** - pracovníci pečovatelské služby (údaje za kraje)
 - pečovatelky z povolání (přepočtený stav)
 - dobrovolné pečovatelky (fyzické osoby)
 - ostatní pracovníci pečovatelské služby (řidiči)
- **zařízení pečovatelské služby**
 - počet pracovišť pečovatelské služby
 - z *toho* jen dovoz oběda
 - počet domů s pečovatelskou službou (DPS)
 - počet bytů v DPS

- kapacita bytů (počet míst)
- počet osob trvale žijících v těchto bytech
- počet středisek osobní hygieny
- kapacita středisek osobní hygieny
- počet osob využívajících tuto službu
- počet prádelen
- kapacita prádelen
- počet osob využívajících tuto službu
- počet domovinek
- kapacita (počet míst)
- počet osob využívajících tuto službu
- kapacita zařízení ranné péče
- počet osob využívajících tuto službu

Sledované ukazatele:

- celkem
- **z toho** zařízení - státní; obecní; ostatní
- **služby pro staré občany** (údaje za kraje)
 - kluby důchodců
 - samostatné jídelny pro důchodce

Sledované ukazatele:

- počet zařízení
- kapacita zařízení
- počet občanů využívajících služeb
- neinvestiční výdaje v tis. Kč
- **dávky pro staré osoby, těžce zdravotně postižené občany, opakující se příspěvek podmíněný sociální potřebností**
 - opakující se peněžitý příspěvek podmíněný sociální potřebností - celkem
 - **z toho** dietní stravování; mimořádné výhody; zvýšené náklady
 - příspěvek na osobu blízkou - dospělou

Sledované ukazatele:

- počet dávek
- výdaje v tis. Kč
- **jednorázový peněžitý příspěvek, věcná pomoc - podmíněný sociální potřebností**

Sledované ukazatele:

- počet dávek
- výdaje v tis. Kč
- **opakující se peněžitá dávky podmíněné zdravotním stavem - pomůcky, byt, garáž, krmivo**
 - opakující se peněžitý příspěvek podmíněný zdravotním stavem - celkem
 - **z toho** příspěvek: na úhradu za užívání bezbariérového bytu; na úhradu za užívání garáže; nevidomým občanům na krmivo pro vodícího psa

Sledované ukazatele:

- počet dávek - dospělí/děti
- výdaje v tis. Kč
- **jednorázový peněžitý příspěvek podmíněný zdravotním stavem - motorová vozidla**
 - jednorázový peněžitý příspěvek podmíněný zdravotním stavem - celkem
 - **z toho** příspěvek: na celkovou opravu motorového vozidla; na zvláštní úpravu motorového vozidla; na provoz motorového vozidla a úhradu pojistného

Sledované ukazatele:

- počet dávek - dospělí/děti
- výdaje v tis. Kč

- peněžité příspěvky a věcné pomoci pro jednotlivce

- opakující se peněžítý příspěvek pro jednotlivce podmíněný sociální potřebností
- jednorázový peněžítý příspěvek pro jednotlivce podmíněný sociální potřebností
- věcná pomoc pro jednotlivce podmíněná sociální potřebností

Sledované ukazatele:

- počet dávek - dospělí/děti
- výdaje v tis. Kč

- opakující se peněžítý příspěvek na telefon, bezúročné půjčky a dávky soc. péče poskytované z důvodu sociální hospitalizace

Sledované ukazatele:

- počet dávek
- výdaje v tis. Kč

- ÚSP - počet čekatelů na umístění a evidence občanů sociálně potřebných

- domovy důchodců - celkem
- z *toho* - čekatelé přednostní a naléhaví - celkem
- domovy - penzióny pro důchodce - celkem
- počet občanů v evidenci sociálně potřebných

- ÚSP - počet čekatelů na umístění (v členění dle druhu postižení)

Sledované ukazatele:

- dospělí
- mládež

➤ **Kap. 6 Zařízení sociální péče**

- dle druhu zařízení jsou sledovány následující údaje:

- počet zařízení sociální péče
- počet zařízení sociální péče - kapacita zařízení
- počet zařízení sociální péče - kapacita zařízení (počet pokojů)
- počet obyvatel v zařízeních sociální péče
- zařízení sociální péče podle typu (celkem, státní, obecní, církevní, ostatní)
- kapacita a ekonomické ukazatele v zařízeních sociální péče

➤ **Kap. 7 Zaměstnanci a platy v odvětví sociální péče, sociálního zabezpečení, zaměstnanosti a bezpečnosti práce** (tématu této práce se týká pouze okrajově)

➤ **Kap. 8 Péče o rodinu a dítě** - z této kapitoly vyjímáme:

- pěstounská péče a poručenství (přírůstek a úbytek dětí)
- pěstounská péče - počet pěstounských rodin
- dávky státní sociální péče pro rodiny s nezaopatřenými dětmi
- příspěvek na výživu dítěte, další účelové dávky soc. péče, počet rodin s nezaopatřenými dětmi
- pečovatelská služba pro rodiny s dětmi
- účelová zařízení pro rodiny s dětmi - kapacita
- účelová zařízení pro rodiny s dětmi - výdaje a příjmy v tis. Kč
- rodinné, manželské a předmanželské poradny

➤ **Kap. 9 Péče o společensky nepřizpůsobené osoby**

- sociální práce s příslušníky marginálních skupin
- azylová zařízení
- hmotná pomoc příslušníkům marginálních skupin

2.3 Ministerstvo práce a sociálních věcí - výkazy

Uvedené statistické publikace MPSV (viz. bod 2/1,2) čerpají svá data z výkazů, jejichž přehled pro názornost na tomto místě uvádíme.

V roce 2003 byl náš tým pověřen spoluprací na revizi těchto výkazů. Při konkrétní práci s těmito výkazy jsme nabyli zkušenosti, že v některých případech respondenti nedostatečně respektují metodické pokyny a že kontrola správnosti a úplnosti vyplnění by vyžadovala více důslednosti (např. v některých výkazech V 1-01 o zařízeních sociální péče respondenti nevyplnili rubriku „kapacita zařízení“, ačkoli uvedli výši nákladů, a na druhé straně jsme narazili i na výkazy s nulovými náklady a nenulovou hodnotou „kapacita zařízení“).

Výkazy obsahují velké množství dat a ne všechna z nich jsou publikována ve veřejně přístupných publikacích MPSV. Lze jen doufat, že shromážděná data jsou využívána alespoň jako interní materiály pro činnost jednotlivých útvarů MPSV.

Soc (MPSV) V 1-01

Roční výkaz o zařízeních sociální péče a poskytování sociálních služeb za rok 2003

- I. kapacita zařízení
- II. obyvatelé (svěřenci) zařízení, lékařská péče v zařízení
- III. ekonomické ukazatele
- IV. poskytované sociální služby spojené s pobytem v organizaci
- V. poskytované sociální služby nepobytové
- VI. krizová lůžka

V (MPSV) 10-01

Roční výkaz o sociální péči za rok 2003

- I. terénní služby v péči o staré občany, občany těžce zdravotně postižené a jednotlivce
 - A. služby pro staré občany
 - B. pečovatelská služba
 - C. domy s pečovatelskou službou
 - D. souhrnné údaje
- II. ústavní sociální péče - počet čekatelů, kteří mají být umístěni
- III. evidence o držitelích průkazek TP, ZTP, ZTP/P
- IV. služby sociální intervence

V (MPSV) 20-01

Roční výkaz o výkonu sociálně právní ochrany dětí a službách sociální péče pro rodiny s nezaopatřenými dětmi za rok 2003

- I. evidenční část
- II. umístování dětí a mladistvých do náhradní rodinné, ústavní a ochranné výchovy
- III. klienti kurátora pro mládež
- IV. případy řešené kurátorem pro mládež
- V. rodinné zázemí klientů kurátora pro mládež
- VI. náhradní rodinná péče
 - A. pěstounská péče a poručenství
 - B. pěstounská péče

- C. žadatelé o náhradní rodinnou péči
- D. úhrada výživného rodičů na děti v pěstounské péči
- VII. sledování výchovy a výkonu dohledu odděleními péče o rodinu a děti
- VIII. A Evidenční údaje
- VIII.B rozhodovací činnost obce a krajského úřadu
- IX. poradenská a výchovná činnost
- X. účelová zařízení sociální péče pro rodiny s dětmi
- X.A zařízení sociálně-právní ochrany
- X.B zřizovatel zařízení sociálně-právní ochrany
- X.C rodinné, manželské a předmanželské poradny
- XI. pečovatelská služba pro rodiny s dětmi
- XII. týrané a zneužívané děti
 - A. tělesné a psychické týrání
 - B. sexuální zneužívání
 - C. evidence trestního řízení zahájeného na podnět OPRD
 - D. přestupky
- XIII. stav zaměstnanců na OPRD k 31.12.

V (MPSV) 26-01

Roční výkaz o sociální práci s příslušníky marginálních skupin za rok 2003

- I. evidence
- II. hmotná pomoc příslušníkům marginálních skupin
- III. personální zajištění za sledovaný rok

V (MPSV) 9-04

Čtvrtletní výkaz o dávkách sociální péče za čtvrtletí roku 2003

- I. dávky pro staré občany, občany těžce zdravotně postižené a další občany neposuzované společně s nezaopatřenými dětmi
- II. dávky sociální péče pro rodiny s nezaopatřenými dětmi
- III. příjemci opakujících se dávek sociální péče podmíněných sociální potřebností

V (MPSV) 7-02

Pololetní výkaz o odvolání proti rozhodnutí orgánů I. stupně

2.4 Česká správa sociálního zabezpečení - ČSSZ

Statistika ČSSZ údaje k otázkám sociální péče, resp. sociálních služeb přímo neposkytuje, ale podrobné údaje o příjemcích důchodů dávají podklady ke zjištění, kolik je potencionálních příjemců sociální péče. Z tohoto hlediska cenné údaje poskytují zejména tabulky o počtu příjemců důchodů podle výše vyplácených důchodů. Nicméně v časové řadě vykazuje statistika ČSSZ nezanedbatelnou mezeru.

V polovině devadesátých let prodělal náš sociální systém řadu zásadních změn, které se nevyhnuly ani důchodovému pojištění, které je v kompetenci České správy sociálního zabezpečení. V důsledku těchto změn, z nichž nejdůležitější jsou přijetí zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a přechod z Mezinárodní klasifikace nemocí - IX na Mezinárodní klasifikaci nemocí - X, došlo k přerušení ve srovnatelnosti statistických údajů. ČSSZ rokem 1994 skončila vydáváním ročenky „Statistika příčin invalidity a v letech 1995-2000“ údaje o invalidních důchodcích v podrobnějším členění (zejména příčin invalidity podle skupin diagnóz) vůbec nepublikovala.

V roce 2002 vychází nově pojatá „Statistická ročenka 2001 z oblasti důchodového pojištění“. Z hlediska rozvoje sociálních služeb podává tato ročenka pouze přehled o

potenciálních uživatelích těchto služeb. V zásadě obsahuje informace o všech typech důchodů, a to jak vyplácených, tak přiznaných. Údaje podávají přehled o souboru důchodců z pohledu pásem výší důchodů, pásem výší věku důchodců a pásem výší osobního vyměřovacího základu, ze kterého byl důchod vyměřen. Ročenka obsahuje i některá data o invaliditě v mezinárodním srovnání. Vybrané údaje jsou zachyceny také formou grafů.

Z hlediska přehledu o potencionálních uživatelích sociálních služeb zde citelně chybí přehled o počtu osob, jimž bylo přiznáno **zvýšení důchodu pro bezmocnost**. (Zajímavé je, že ve Statistických ročenkách ČSFR, které - stejně jako dnešní SR ČR - přebíraly údaje o důchodech z České správy sociálního zabezpečení, byly údaje o důchodech publikovány včetně zvýšení důchodů pro bezmocnost).

Zvýšení důchodu pro bezmocnost upravuje § 70 zákona č. 100/1988 Sb. a rozlišuje zde bezmocnost částečnou, převážnou a úplnou. Údaje o částkách vyplacených z titulu zvýšení důchodu pro bezmocnost najdeme ve Statistické ročence MPSV v tabulce 10.5 „Přehled výdajů na transfery obyvatelstvu“, v tabulce 12.1 „Výsledky činnosti posudkových komisí MPSV“ a v tabulce 12.2 „Ostatní posudky“, avšak jen v agregované podobě, bez rozlišení stupně bezmocnosti. Vzhledem k potřebě komunitního plánování sociálních služeb bude nanejvýš nutné tento ukazatel sledovat i v regionálním průřezu.

2.5 Ministerstvo financí - zdroje dat v oblasti sociálních služeb

V předcházejících kapitolách je na straně jedné, mimo jiné, vymezen pojem sociální služby, jsou zde definovány formy poskytovaných sociálních služeb a informační zdroje, ve kterých jsou tato statistická data (např. počet zařízení sociální péče apod.) sledována. Druhou stranou této pomyslné mince je v souvislosti s informačními zdroji a datovou základnou v oblasti sociálních služeb otázka financování tohoto odvětví, resp. jakým způsobem a kým jsou zachyceny peněžní toky, které do této oblasti plynou. Primárním informačním zdrojem v oblasti financování sociálních služeb je Ministerstvo financí ČR, odbor financování územních rozpočtů. V zásadě srovnání jednotlivých informačních zdrojů neprovádíme, nicméně při zpracování výzkumného úkolu VÚPSV „Sociální hospitalizace“⁽⁸⁾ byly použity zdroje Ministerstva práce a sociálních věcí získané z formuláře č. V10-01 z jednotlivých okresů a údaje Ministerstva financí. Autorky výše uvedené práce používají jako zdroje údaje Ministerstva financí, neboť je považují za úplnější a spolehlivější. (Srovnání těchto informačních zdrojů uvádíme v závěru této kapitoly).

Rozpočtová skladba

V oblasti hospodaření veřejných rozpočtů, tj. hospodaření státu, krajů a obcí a jimi zřizovaných organizačních složek, je **základním třídícím standardem pro peněžní operace** tzv. **rozpočtová skladba**. Tento klasifikační předpis umožňuje srovnatelné sledování příjmů, výdajů, salda hospodaření a jeho financování **v soustavě veřejných rozpočtů** České republiky. Legislativní ukotvení tohoto předpisu, jeho podrobnější charakteristika a použití v oblasti sociálních služeb je popsáno v následujícím textu.

Stát a jeho organizace se ve svém finančním hospodaření řídí zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), resp. tzv. velká rozpočtová pravidla. Orgány samosprávy (obce a kraje) mají svůj samostatný zákon o rozpočtových pravidlech, vydaný pod č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů - tzv. malá rozpočtová pravidla. Z těchto dvou legislativních opatření vychází Ministerstvo financí ve vyhlášce č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Rozpočtová skladba je klasifikací peněžních operací veřejných rozpočtů, resp. peněžních operací státu, krajů a obcí a jimi zřizovaných organizačních složek a jejím podrobným výkladem je publikace „Rozpočtová skladba v roce 2003“⁽⁹⁾. Vznikla primárně jako reakce na novelizaci rozpočtové skladby, která se uskutečnila vydáním výše uvedené

vyhlášky Ministerstva financí č. 323/2002 Sb. a která je poprvé použita pro sestavení veřejných rozpočtů na rok 2003. Nové znění předpisu pak promítá do rozpočtového třídění zejména ukončení existence okresních úřadů.

Rozpočtová skladba se vztahuje na **operace státního rozpočtu**, tj. operace ústředních orgánů a jimi zřízených organizačních složek, **operace územních orgánů** (obcí, krajů, dobrovolných svazků obcí a jimi zřízených organizačních složek), **státních fondů** a **operace rezervních fondů** organizačních složek státu a je postavena na principu peněžních pohybů (tzv. cash princip). Podmínkou zařazení je tedy **uskutečnění peněžní operace** (odepsání nebo připsání peněžních prostředků **z/na bankovní účet**).

Kritériem pro zařazení peněžní operace je především její druhová podstata -druhové třídění (položka), po druhovém zařazení je sledována funkce (smysl), na základě které se peněžní operace uskutečnila - odvětvové neboli funkční třídění (paragraf). Dále rozpočtová skladba třídí peněžní operace z hlediska odpovědnostního (příjmy a výdaje, resp. peněžní operace státního rozpočtu - podle správců kapitol) a konsolidačního (výdaje vynakládané a příjmy vznikající uvnitř soustavy veřejných rozpočtů).

Rozpočtová skladba tedy zajišťuje komplexnost pohledu na celé finanční hospodaření příslušného veřejného rozpočtu.

Ke snazšímu pochopení praktického užití rozpočtové skladby v oblasti financování sociálních služeb je nezbytné si detailněji přiblížit obsah primárního - tedy druhového třídění a dále zařazení sociálních služeb v rozpočtové skladbě dle třídění odvětvového.

Druhové (položkové) třídění

Podrobněji lze druhové (položkové) třídění popsat jako základní systém, podle kterého jsou klasifikovány veškeré transakce veřejných rozpočtů. Tato klasifikace je čtyřúrovňová - nejvyšší úrovní jsou třídy (jednomístný kód), následují seskupení položek (dvoumístné), podseskupení položek (trojmístné) a položky (čtyřmístné). Pro účely této práce je dostatečnou charakteristikou základní vymezení druhové skladby na úrovni tříd:

- třída 1 - daňové příjmy
- třída 2 - nedaňové příjmy
- třída 3 - kapitálové příjmy
- třída 4 - přijaté dotace
- třída 5 - běžné výdaje
- třída 6 - kapitálové výdaje
- třída 8 - financování

Odvětvové (funkční) třídění

Na rozdíl od druhového třídění odvětvová skladba neklasifikuje veškeré finanční operace, ale pouze veškeré výdaje (u veřejných rozpočtů územní úrovně - obcí a krajů také vybrané nedaňové a kapitálové příjmy - § 2 odst. 4 vyhlášky).

Oblast sociálních služeb je v rozpočtové skladbě podle odvětvového třídění zařazena do skupiny (jednomístný kód) 4 - sociální věci a politika zaměstnanosti, oddíl (dvoumístný kód) 43 - sociální péče a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti (*jedná se o činnosti a služby (nikoliv přímé dávky a podpory) zaměřené na určité sociální skupiny obyvatelstva nebo obecné sociální programy*) a následujících pododdílů (trojmístný) a paragrafů (čtyřmístný):

431 sociální péče a pomoc starým a zdravotně postiženým občanům

- 4311 sociální ústavy pro dospělé
činnost těchto ústavů včetně např. vypláceného kapesného obyvatelům ústavů.
- 4312 domovy pro zdravotně postižené občany
- 4313 sociální ústavy pro zdravotně postiženou mládež včetně diagnostických ústavů

- 4314 pečovatelská služba
- 4315 sociální hospitalizace
- 4316 domovy důchodců
- 4317 domovy - penzióny pro staré občany
- 4318 ostatní sociální péče a pomoc starým občanům (kromě ústavní)
tj. např. jídelny a kluby. Podpora organizací důchodců.
- 4319 ostatní sociální péče a pomoc zdravotně postiženým (kromě ústavní)
služby kromě ústavní péče.
- 432 sociální péče a pomoc dětem a mládeži**
- 4322 ústavy péče pro mládež
dětské domovy pro děti ve věku nad 3 roky a ústavní zařízení pro mládež, podpora dětských vesniček.
- 4323 sociální pomoc dětem a mládeži (kromě ústavní)
poradny, linky důvěry, centra pomoci apod.
- 4329 ostatní sociální péče a pomoc dětem a mládeži
zahrnuje i vymožené výživné přijaté od osob povinných výživou.
- 433 sociální péče a pomoc manželství a rodinám**
- 4332 zvláštní zařízení pro výkon pěstounské péče
- 4333 domovy - penzióny pro matky s dětmi
- 4334 pečovatelská služba pro rodinu a děti
- 4339 ostatní sociální péče a pomoc rodině a manželství
poradny apod.
- 434 ostatní sociální péče a pomoc**
- 4341 sociální pomoc osobám v hmotné nouzi a občanům sociálně nepřízpůsobivým
pomoc osobám v hmotné nouzi a osobám sociálně nepřízpůsobivým včetně zvláštní pomoci osobám, které se dostaly bez vlastního zavinění do nepříznivých poměrů nebo v nich žijí,
poskytování návratných i nenávratných příspěvků obcí těmto občanům.
- 4342 sociální péče a pomoc přistěhovalcům a vybraným etnikům
zahrnuje i např. činnosti spojené s integrací Romů či jiných etnik
- 4343 sociální pomoc osobám v souvislosti s živelní pohromou nebo požárem
- 4344 sociální poradenství pro staré občany
- 4345 centra sociální pomoci
soustředěné poskytování různých forem sociálních služeb
- 4346 zvláštní zařízení sociální pomoci
- 4347 zařízení sociální pomoci pro přežití
- 4348 sociální poradenství pro zdravotně postižené občany
- 4349 ostatní sociální péče a pomoc ostatním skupinám obyvatelstva
včetně např. programů pomoci propuštěným vězňům včetně prevence kriminality a neoddelitelných podpor více skupinám obyvatelstva apod.

Využití rozpočtové skladby, resp. výše uvedeného třídění při sledování peněžních toků u jedné z forem sociálních služeb - sociální hospitalizace - znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 1 Paragraf: 4315 - Sociální hospitalizace, rok 2002 - územní rozpočty běžné výdaje

paragraf	položka	schválený rozpočet	rozpočet po změnách	výsledek od počátku roku	plnění v %
4315	5153			-100,00	0,00
4315	5156			0,68	0,00
4315	5169	2 912,00	5 100,00	3 420,82	67,07
4315	5192		50,00	50,00	100,00
4315	5222			35,00	0,00
4315	5229	5,00	12,00	12,00	100,00
4315	5331	8 207,00	11 510,00	11 510,49	100,00
4315	5339	50,00	50,00		0,00
4315	5909	8 520,00			0,00
4315	celkem	19 694,00	16 722,00	14 928,99	89,28

kapitálové výdaje

4315	6141		193,64	193,64	100,00
4315	6322			100,00	0,00
4315	6323	70,00	70,00	70,00	100,00
4315	celkem	70,00	263,64	363,64	137,93

kapitola okresní úřady běžné výdaje

4315	5169	22 332,00	12 579,18	11 691,63	92,94
4315	celkem	22 332,00	12 579,18	11 691,63	92,94

Pramen: MF, odbor financování územních rozpočtů

V kapitole 2.3 („MPSV - Výkazy“) jsme upozorňovali na určité nedůslednosti ve vyplňování výkazů MPSV, které snižují věrohodnost výsledných statistických dat.

Jako příklad může posloužit srovnání, které bylo provedeno ve výzkumné práci VÚPSV „Sociální hospitalizace“¹⁰⁾. Autorky se snažily uvést co nejpřesnější a nejúplnější údaje o sociální hospitalizaci. Přitom zjistily, že údaje, které čerpá MPSV pro „Statistickou ročenku z oblasti práce a sociálních věcí“ z výkazu V 10-01, jsou mnohem nižší než údaje, kde zdrojem je Ministerstvo financí.

Vyplnění výkazu V 10-01 záviselo (do konce r. 2002) na svědomitosti příslušných okresních úřadů, které ne vždy přistupovaly k této činnosti s dostatečnou důsledností. Údaje z okresů v řadě případů chybějí na rozdíl od údajů Ministerstva financí, které jsou založeny na skutečných finančních tocích a jsou tedy mnohem věrohodnější. Rozdílnost dat MPSV (výkaz V10-01) a údajů MF demonstruje tabulka v příloze. Jak je z přílohy zřetelně vidět, údaje obou ministerstev se řádově rozcházejí (24 mil. MF proti 6 mil. MPSV), hledání příčin těchto rozdílů by si však vyžádalo terénní výzkum, což však překračuje rámeček této práce.

2.6 Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky - ÚZIS ČR

Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR - ÚZIS ČR byl zřízen v roce 1960. Je organizační složkou státu, zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví. Ústav se člení na centrální pracoviště se sídlem v Praze a na krajská pracoviště se sídly v krajských městech. Tato pracoviště nejsou samostatnými organizačními celky.

Základním účelem a předmětem činnosti Ústavu je řízení a koordinace plnění úkolů Národního zdravotnického informačního systému (dále jen "NZIS") včetně činností souvisejících s rozvojem a zdokonalováním NZIS, určeného ke sběru a zpracování zdravotnických informací, k vedení národních zdravotních registrů, k poskytování informací v rozsahu určeném právními předpisy při respektování podmínek ochrany osobních dat

občanů (zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů) a k využití informací v rámci zdravotnického výzkumu. Úloha ÚZIS ČR a NZIS je definována zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů - § 67c.

Ústav je součástí státní statistické služby (na základě kompetenčního zákona) a tuto činnost vykonává podle zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů. Spolupracuje s orgány státní statistické služby, především s Českým statistickým úřadem, zajišťuje vazby mezi NZIS a jednotlivými zdravotnickými zařízeními a spolupracuje s provozovateli informačních systémů jiných organizací v resortu i mimo něj. Ústav spolupracuje s asociacemi nemocnic, sdruženími lékařů, odbornými lékařskými společnostmi, zdravotními pojišťovnami a dalšími organizacemi zejména na zpřesňování obsahu NZIS a využití sbíraných dat.

V oblasti zdravotnické statistiky na mezinárodní úrovni spolupracuje Ústav zejména s organizacemi WHO, OECD, OSN, EUROSTAT a dalšími. Ústav je předkladatelem oficiálních informací z NZIS za Českou republiku.

ÚZIS - systém DPS (Data Prezantation System)

V rámci své působnosti ÚZIS publikuje i některé údaje o sociálních službách. Spolu s údaji čistě zdravotnickými je lze získat v rámci programu DPS (Data Presentation System), který byl vyvinut pod patronací Světové zdravotnické organizace (WHO) v rámci programu EU/WHO Copernicus Care Support Project. Účelem systému je předkládat statistické údaje přehledným a pro uživatele snadným způsobem.

Tabulky obsahují především zdravotnické, ale i některé sociální ukazatele za Českou republiku celkem a v členění za 14 krajů v časové řadě 1996-2001. Varianta programu DPS-k je určena pro ty uživatele, které zajímá situace v krajích České republiky.

Ukazatele jsou rozčleněny do šesti tematických okruhů (skupin):

- 0 - demografie,
- 1 - zdravotní stav,
- 2 - zdravotnické služby,
- 3 - výdaje na zdravotnictví,
- 4 - ekonomická situace,
- 5 - životní prostředí.

Náplně předkládané práce se týká část ukazatelů kapitoly 2 - Zdravotnické služby, a to konkrétně tyto ukazatele:

2120 - Zařízení sociální péče celkem

2121 - zařízení sociální péče pro dospělé

2122 - zařízení sociální péče pro mládež

2123 - zařízení sociální péče ostatní

2130 - Domovy a penziony pro důchodce

2131 - počet míst

2132 - počet obyvatel

2133 - počet obyvatel upoutaných na lůžko

2134 - počet obyvatel pohybově závislých

2150 - Příjemci invalidních důchodů

2160 - Domácí péče - celkem pacientů

2161 - domácí péče - počet ošetření celkem

2162 - domácí péče - počet ošetření na 1 pacienta

2163 - domácí péče - počet pacientů na 1000 obyvatel

Do značné míry jde o ukazatele duplicitní s údaji MPSV. Cenným zdrojem speciálních informací, které se týkají rozhraní sociálních a zdravotních služeb, jsou rovněž publikace ÚZIS, zejména „Zdravotnická ročenka“ (v elektronické i tištěné podobě) a „Aktuální informace“ (v elektronické podobě na adrese www.uzis.cz).

2.7 Nestátní neziskové organizace (NNO)

Od roku 1990 se NNO stávají stále významnějšími poskytovateli sociálních služeb. Právníkovou formou se jedná zejména o občanská sdružení (v srpnu 2003 87,9 % z celkového počtu téměř 58 tisíc NNO), právnické církevní osoby (8,5 %), obecně prospěšné společnosti (1,5 %), nadační fondy (1.5%) a nadace (0,6%). Sociální služby poskytují pouze NNO, tvořící první tři jmenované právnické osoby. Účelem činnosti nadací a nadačních fondů není vlastní humanitární činnost, ale tkví výhradně v oblasti financování

T a b u l k a 2 Počet neziskových organizací (bez církevních právnických osob) v letech 1990 -2002

	občanská sdružení	nadace	nadační fondy	obecně prospěšné společnosti
1990	3 879			
1991	9 366			
1992	<i>prosinec</i> 15 393	<i>prosinec</i> 1 551		
1993	<i>prosinec</i> 21 694	<i>prosinec</i> 2 768		
1994	<i>prosinec</i> 24 978	<i>prosinec</i> 3 800		
1995	<i>prosinec</i> 26 814	<i>listopad</i> 4 253		
1996	<i>březen</i> 27 807	<i>březen</i> 4 392		<i>březen</i> *1
1997	<i>březen</i> 30 297	<i>prosinec</i> 5 238		<i>březen</i> 52
1998 <i>listopad</i>	36 046	**55	**71	129
1999	<i>léto/podzim</i> 38 072	<i>prosinec</i> 272	<i>prosinec</i> 695	<i>prosinec</i> 560
2000 <i>květen</i>	42 302	282	735	557
2001 <i>listopad</i>	47 101	299	784	701
2002 <i>říjen</i>	49 108	330	825	762

* Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech vstoupil v platnost 1. ledna 1996

** Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech vstoupil v platnost 1. ledna 1998

Zdroje: ICN, Český statistický úřad, Albertina - Firemní monitor

Zjišťování údajů o rozsahu poskytovaných sociálních služeb je poměrně značně obtížné. Informační centrum neziskových organizací (ICN) poskytuje pouze údaje o jejich počtu a hlavní náplni činnosti, ale nikoli o jejím rozsahu a o ekonomických výsledcích.

Pokud tyto organizace provozují některý typ zařízení sociální péče, jsou povinny vyplňovat tiskopis MPSV V 1-01 o zařízeních sociální péče. Podíl těchto organizací na

celkovém objemu tohoto druhu péče však není rozhodující. V tabulce 3 uvádíme počet ústavů sociální péče (tj. celkový počet domovů důchodců, domovů-penzionů pro důchodce, ústavů pro tělesně či mentálně postižené dospělé a mládež) podle zřizovatele. Pro srovnání s ročenkou MPSV upozornujeme, že v tabulce 3 nejsou zahrnuta ostatní zařízení (tj. např. zařízení pěstounské péče, azylové domy pro bezdomovce, charitní domovy pro řeholnice aj., kde je podíl NNO výraznější).

T a b u l k a 3 Počet zařízení sociální péče v r. 2002 podle zřizovatele

typ zařízení podle zřizovatele	ústavy (DD a ÚSP)	ostatní zařízení	celkem	%
státní	467	50	517	57%
krajské	8	0	8	1%
obecní	227	34	261	29%
církevní	45	49	94	10%
občanská sdružení	13	4	17	2%
ostatní NNO a fyzické osoby	9	9	18	1%
celkem	769	146	915	100%

Pramen: Výkazy MPSV V 1-01

DD - domovy důchodců, ÚSP - ústavy sociální péče pro tělesně a mentálně postižené, v „ostatních“ jsou zahrnuta zařízení pěstounské péče, domovy pro matky s dětmi, pro bezdomovce a charitní domovy pro řeholnice.

Z celkového počtu 915 zařízení v roce 2002 bylo 87 % zřizováno veřejnoprávními institucemi (přímo státem, kraji nebo obcemi); pouze u 13 % byly zřizovatelem nestátní organizace, většinou církevního charakteru. Nutno poznamenat, že většina chyb a nedůsledností při vyplňování výkazu V 1-01, o nichž jsme se zmiňovali v kapitole 2.3, připadá právě na vrub nestátních organizací.

Financování NNO je vícezdrojové, opírá se o příspěvky klientů, dary sponzorů a státní dotace, které tvoří nezanedbatelný podíl jejich příjmů. Dotace plynou zejména z MPSV a MZ.

Dotace MPSV pro NNO za rok 2001 se staly významným informačním pramenem, který byl fruktifikován v analýze „Náklady na sociální služby poskytované nestátními neziskovými organizacemi, kterým byla v roce 2001 přiznána dotace na činnost z rozpočtu MPSV“, zpracované v roce 2002 ve VÚPSV pod vedením Mgr. M. Vylítové.

Ministerstvo práce a sociálních věcí přiznalo v roce 2001 dotaci na 965 projektů v oblasti poskytování sociálních služeb nestátními neziskovými organizacemi. Tyto organizace mají povinnost dotaci vyúčtovat na počátku následujícího roku na formuláři distribuovaném MPSV. Tento formulář byl pro účely výzkumu rozšířen o několik otázek zaměřených především na klientelu a pracovníky ve smyslu získání informací o neinvestičních nákladech na jednoho klienta a o počtu pracovníků, aktivních na poli sociálních služeb. Zdálo by se tedy, že půjde o bohatý a věrohodný zdroj údajů. Vzhledem k tomu však, že v části projektů jednotlivé NNO vykázaly činnost ve více aktivitách (typech služby), byly výsledné údaje velmi těžko srovnatelné.

V závěru citované analýzy uvádějí autoři doslova: „Veškeré zde uvedené údaje je třeba používat a interpretovat s vysokou mírou opatrnosti a s vědomím rizika možného tendenčního zneužití, případně nesprávného využití. Přes snahu maximálně očistit analýzu vyčištěním vstupních dat, vyloučením extrémů a dalšími kroky se v jednotlivých typech služby nebylo s největší pravděpodobností možné vyhnout „sčítání jablek s hruškami“.

2.8. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí - Analýza pramenů výzkumných zpráv

V dosavadním výkladu jsme podali přehled oficiálních informačních zdrojů k danému tématu. Ve snaze využít zkušeností našich spolupracovníků získaných při řešení konkrétních výzkumných úkolů jsme provedli analýzu použité literatury u výzkumných prací z oblasti sociálních služeb vypracovaných ve VÚPSV v letech 1998 až 2003 a ve většině materiálů publikovaných na Internetu. Kritériem pro výběr výzkumných zpráv byla citace relevantního statistického nebo legislativního zdroje. Výzkumné projekty VÚPSV zpracované na základě vlastního terénního šetření (jichž je většina) nejsou uvedeny, byť je jejich informační hodnota nepopíratelná. Z tohoto důvodu nelze předložený přehled považovat za reprezentaci výstupů činnosti VÚPSV v oblasti sociálních služeb. Pokud byla jako pramen citována předchozí výzkumná zpráva VÚPSV, pak není uvedena jako použitý informační materiál, ale je analyzována samostatně. Až na výjimky uvádíme pouze materiály veřejně publikované a všeobecně dostupné, resp. dohledatelné (např. citaci pramene „interní údaje MPSV“ nepovažujeme za relevantní, kdežto citaci „Soubor výkazů MPSV V1 - 01“ ano). Za rovnocenné informační médium považujeme také Internet. Výsledky, k nimž jsme došli, jsou uvedeny v následující tabulce.

Specifickým pramenem dat je také každoročně publikovaný Bulletin VÚPSV – „Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky“, který ale data týkající se sociálních služeb čerpá z primárních pramenů, takže podrobnější analýzu neprovádíme.

rok	název výzkumné zprávy	autoři	použitý informační materiál
1998	Sociální služby ve světle připravovaných reforem I	Bruthansová a kol.	<ul style="list-style-type: none"> – Adresář sociálních služeb 1998 Praha a Středočeský region, HESTIA, 1998 – Soubor výkazů MPSV V1 - 01 (statistický odbor MPSV) – Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 1997, MPSV
2000	Sociální hospitalizace	Bruthansová Červenková	<ul style="list-style-type: none"> – Náklady a výnosy nemocnic za lůžkovou zdravotní péči a za lůžkovou péči celkem v r. 1999. Aktuální informace ÚZIS, č. 31, Praha, 2. 6. 2000 – Statistická ročenka České republiky 1998, 1999, ČSÚ, Praha – Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 1997, 1999, MPSV
2001	Institucionální a kompetenční uspořádání inspekce v sociálních službách	Kuchařová Veselá	<ul style="list-style-type: none"> – Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách, MPSV, 2001 – Návrh věcného záměru zákona o některých podmínkách poskytování sociálních služeb – Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení v platném znění – Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení v platném znění – Hodnocení kvality služeb poskytovaných v ústavech přímo řízených MPSV. Národní vzdělávací fond, o.p.s. – Česko-britský projekt Podpora MPSV při reformě sociálních služeb, materiál MPSV – Přípomínky odboru 51 k návrhu zákona o sociálních službách
2001	Přístup k bydlení sociálně ohrožených skupin obyvatel	Obadalová	<ul style="list-style-type: none"> – Sociální statistika metropole ČR za rok 1999, Praha, MCSSP, 2000
2001	Profesní struktura a kvalifikační předpoklady pracovníků v sociálních službách	Havrdová Zamykalová	<ul style="list-style-type: none"> – Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách, MPSV, 2001 – Materiál ke konferenci Standardy kvality sociálních služeb, květen 2000
2001	Rozbor ekonomických aspektů ovlivňující stávající a nově navrhovaný systém sociálních služeb	Průša	<ul style="list-style-type: none"> – Statistická ročenka České republiky 2000, ČSÚ, Praha – Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí, MPSV, 2000 – Vládní návrh zásad zákona o sociální pomoci, MPSV, Praha 1994 – Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v ČR ve vývojových řadách a grafech, MPSV, Praha, 2000 – Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, Praha 1997 – Analýza financování sociálních služeb zajišťovaných obcemi z vlastních zdrojů OkÚ v roce 2000, MPSV, Praha 2001 – Financování některých činností okresními úřady v r. 2001, MF, Praha 2001 – Návrh věcného záměru zákona o sociální pomoci, MPSV, Praha, 1997 – Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách, MPSV, Praha 2000 – Rozbor financování nestátních neziskových organizací ze státního rozpočtu ČR v roce 1999, Úřad vlády, Praha 2000

2001	Regionální analýza a koncepce zaměstnanosti, trhu práce a sociální péče	Kotíková Vlach Průša	<ul style="list-style-type: none"> – Návrh věcného záměru zákona o sociální pomoci, MPSV, Praha 1997 – Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách, MPSV, Praha 2000 – Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, Praha 1997
2001	Vliv sociálních služeb a jejich rozvoje na trh práce	Zamykalová Veselský	– M. Lipner a kol.: Základní analýza kvantitativních údajů z roku 2000 - Zařízení sociálních služeb v České republice, Moravskoslezský ústav sociálních analýz, 2001
2001	Problém nečerpání sociálních dávek	Mareš	– Sirovátka, T.: Odhad nevyužívání některých příjmově testovaných dávek státní sociální podpory. Interní nepublikovaný materiál, Brno, Fakulta sociálních studií MU, 2000
2002	Obce (města) a výdaje na sociální a zdravotní služby v r. 2001	Průša	<ul style="list-style-type: none"> – Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, Praha 1997 – Analýza stanovisek měst a obcí na návrhy MPSV k převodu zřizovatelských funkcí k zařízením sociálních služeb z OkÚ na města a obce, http://www.mpsv.cz – Rozbor financování nestátních neziskových organizací ze státního rozpočtu ČR v r. 2000, http://www.vlada.cz
2002	Rozbor neinvestičních výdajů v rezidenčních zařízeních v r. 2001	Průša	<ul style="list-style-type: none"> – Návrh věcného záměru zákona o sociální pomoci, MPSV, Praha 1997 – Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, Praha 1997
2002	Náklady na sociální služby poskytované neziskovými nestátními organizacemi, kterým byla v r. 2001 přiznána dotace na činnost z rozpočtu MPSV	Vylítová	<ul style="list-style-type: none"> – Statistická ročenka České republiky 2001, ČSÚ, Praha – Ústavní sociální péče. Komentář k právním předpisům, MPSV
2003	Integrovaná domácí sociálně zdravotní péče	Misconiová Průša Vostrovská	<ul style="list-style-type: none"> – Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách, MPSV, Praha 2000 – Stanovisko Legislativní rady vlády k návrhu zásad zákona o sociální pomoci, Úřad vlády, Praha 1994 – Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, Praha 1997

2.9 Výzkumný ústav práce a sociálních věcí - České informační centrum sociální ochrany (ČICSO)

Důležitým zdrojem informací z oblasti sociální ochrany, resp. sociálních služeb je v neposlední řadě také České informační centrum sociální ochrany, které je nedílnou součástí Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí. Základem ČICSO je knihovna a dokumentační oddělení, kde se shromažďují a zpracovávají informace z oblasti sociálních věcí a odborné práce z tuzemských i zahraničních pramenů. V zájmu usnadnění přístupu k informacím také širší veřejnosti je katalog knihovny zpřístupněn on-line na webové stránce VÚPSV - www.vupsv.cz.

Vyhledávání informací z námi sledované oblasti sociální služeb, které jsou v ČICSO zpracovávány, v katalogu knihovny je uživateli usnadněno zejména možností využití tematického přehledu, resp. abecedního seznamu deskriptorů (klíčových slov).

Pro ilustraci uvádíme příklad informačních pramenů, které jsou po zadání níže uvedených deskriptorů uživateli k dispozici v knihovně VÚPSV (ČICSO):

Deskriptory: Pomoc sociální - péče sociální nestátní - služby sociální - statistika - ČR - 2001+2002

Výsledky hledání:

SIG: 3510, 3510a

Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2000.

Praha, MPSV 2001.223 s.

Deskriptory: statistika; ročenky; mzdy; nezaměstnanost; zab. důchodové; staří; postižení; ústavy; pracovníci sociální; rodina; děti; pomoc sociální; výchova mimo vlastní rodinu; nepřizpůsobení; rozpočet státní; příjmy; výdaje; podpora sociální; dávky; služba posudková; zab. nemocenské

SIG: 3524

Sít' vybraných zařízení sociální péče v České republice podle krajů za rok 2000.

Praha, ČSÚ 2001.34 s.

Práce, sociální statistiky; 3201 - 01

Deskriptory: ČR; ČSÚ; ústavy; statistika; péče sociální nestátní; staří; postižení; alkoholici

SIG: 3556, 3556a

Basic indicators of labour and social protection in the Czech Republic. Time series and graphs.

Prague, Ministry of Labour and Social Affairs 2001.45 s.

Deskriptory: ČR; statistika; zab. sociální; zab. důchodové; zab. nemocenské; podpora sociální; služby sociální; příjmy-domácnosti; trh práce

SIG: 3575/II

Regionální analýza a koncepce zaměstnanosti, trhu práce a sociální péče. Přílohy.

1. Zaměstnanost. 2. Nezaměstnanost. 3. Sociální péče.

Praha, VÚPSV 2001. Nestr.

Deskriptory: ČR; VÚPSV; trh práce; zaměstnanost; nezaměstnanost-regiony; služby sociální; ústavy; statistika; regiony

SIG: 3824, 3824a

Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v České republice ve vývojových řadách a grafech.

Praha, MPSV 2002.47 s.

Deskriptory: ČR; statistika; ukazatele sociální; zab. sociální; důchody; důchody-výše; důchod průměrný; zab. nemocenské; nemocenské; podpora sociální; služby sociální; ústavy; příjmy-domácnosti; trh práce

SIG: 3827

Sít' vybraných zařízení sociální péče v České republice podle krajů za rok 2001.

Praha, ČSÚ 2002.34 s.

Práce, sociální statistiky; 3201 - 02

Deskriptory: ČR; statistika; péče sociální nestátní; pomoc sociální; ústavy; staří; postižení

SIG: 3836, 3836a, 3836b

**Rozbor neinvestičních výdajů v rezidenčních zařízeních v r. 2001. Studie zpracovaná v rámci projektu Vybrané sociálně ekonomické otázky poskytování sociálních a zdravotních služeb. / Průša, Ladislav
Praha, VÚPSV 2002.**

Deskriptory: VÚPSV; služby sociální; staří; postižení; ústavy; výdaje; šetření; statistika

3. Závěry a doporučení

Sociální služby tvoří významnou část sociální struktury naší společnosti. Pro zjištění jejich optimálního rozvoje je zapotřebí především znát jejich stávající objem a rozsah. Účelem předložené zprávy je proto podat přehled informačních zdrojů, jejichž pomocí lze systém sociálních služeb zobrazit. Práce se však - až na výjimky - nepokouší porovnávat jednotlivé datové zdroje co do úplnosti a spolehlivosti. Takové porovnání je až součástí věcného výzkumu konkrétní problematiky a není tedy naším úkolem. Nicméně i dílčí porovnání čerpané z podkladových materiálů k výzkumné zprávě VÚPSV ukázalo, že i mezi daty, zjišťovanými ústředními státními orgány, mohou existovat značné rozdíly, způsobené neúplností dat a nízkou úrovní konsekventnosti při jejich zjišťování a kontrole (viz tabulka v příloze).

Zvláště v současné etapě přípravy zákona o sociálních službách, jež si vyžaduje kvalitativní analýzu všech dostupných podkladů, citelně chybí dostatek relevantních kvalitních a důvěryhodných informací. Nový systém sociálních služeb v souladu s koncepcí připravovaného zákona si vyžádá i tvorbu zcela nového informačního systému o sociálních službách.

Analýzou jednotlivých disponibilních datových zdrojů byla potvrzena rozhodující úloha MPSV ve sledování sociálních služeb. Jiné prameny většinou staví na primárních údajích MPSV, s výjimkou Ministerstva financí, jehož analýzy finančních toků by měly být podpůrnou součástí datové základny MPSV.

Vzhledem k tomu, že agregované údaje v publikacích MPSV se opírají o schválené výkazy, uvádíme v kapitole 3 jejich přehled. Vyžadované výkazy jsou velmi podrobné, ale při porovnání s ukazateli v ročence MPSV zjišťujeme, že publikován je pouze výběr z nich. Vzhledem k tomu, že údaje jsou zjišťovány i pro interní potřeby MPSV, navrhuje provést důkladnou věcnou revizi z hlediska dalšího informačního využití sledovaných dat.

Od roku 1990 zajišťují stále rostoucí objem sociálních služeb nestátní neziskové organizace (laické i církevní). Kvantitativně nejde o rozhodující část, nicméně tyto organizace hrají významnou úlohu při hledání alternativních forem a způsobů poskytování. Z hlediska kvality a úplnosti však jejich výkaznictví nepatří k nejlepším, což je mimo jiné způsobeno i malou přehledností a nedostatky v metodice vyžadovaných statistických výkazů.

Doporučení

- V oblasti finančních toků koordinovat a zpřesňovat data z oblasti sociálních služeb, jejichž garantem je MPSV ve spolupráci s Ministerstvem financí.
- V souboru výkazů vyžadovaných MPSV provést důkladnou věcnou revizi všech ukazatelů z hlediska jejich dalšího informačního využití.
- Po této revizi výkazy MPSV zjednodušit a zpřístupnit co do metodiky, aby nedocházelo ke zbytečným chybám ze strany respondentů, a po těchto úpravách trvat na důsledné kontrole předkládaných výkazů co do věcné správnosti a úplnosti.
- Navrhnout a uskutečnit vytvoření nové koncepce informačního systému o sociálních službách, jehož garantem by bylo Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Příloha

Srovnání údajů o výdajích za sociální hospitalizaci v roce 2000 podle MF a MPSV

		Ministerstvo financí 4315/5169 nákup služeb JN	MPSV výkaz 10_01 (ř.57a)
	HL.M.PRAHA	2 864,15	0
CZ0212	BEROUN	36,02	0
CZ0213	KLADNO	172,48	20
CZ0215	KUTNÁ HORA	436,10	0
CZ0217	MLADÁ BOESLAV	1 092,70	1093
CZ021A	PRAHA-ZÁPAD	26,71	27
CZ021B	PŘÍBRAM	3,68	4
	Středočeský kraj	1 767,69	1144
CZ0311	ČESKÉ BUDĚJOVICE	1 760,62	0
CZ0312	ČESKÝ KRUMLOV	134,76	135
CZ0313	JINDŘICHŮV HRADEC	5,10	5
CZ0316	STRAKONICE	0,19	0
	Budějovický kraj	1 900,67	140
CZ0323	PLZEŇ-MĚSTO	5,64	0
CZ0324	PLZEŇ-JIH	1 095,15	0
CZ0326	ROKYCANY	202,37	161
	Plzeňský kraj	1 303,16	161
CZ0411	CHEB	1 412,43	0
CZ0412	KARLOVY VARY	39,45	39
CZ0413	SOKOLOV	70,07	70
	Karlovarský kraj	1 521,95	109
CZ0421	DĚČÍN	29,51	0
CZ0423	LITOMĚŘICE	326,10	0
CZ0424	LOUNY	1 003,52	0
CZ0425	MOST	3,68	0
	Ústí nad Labem	0,00	44
	Ústecký kraj	1 362,81	44
CZ0511	ČESKÁ LÍPA	126,42	0
CZ0512	JABLONEC NAD NISOU	1 452,61	0
CZ0513	LIBEREC	1 061,56	0
	Liberecký kraj	2 640,59	0
CZ0521	HRADEC KRÁLOVÉ	0,90	0
	Královéhradecký kraj	0,90	0
CZ0531	CHRUDEM	28,67	0
CZ0533	SVITAVY	969,96	984
CZ0534	ÚSTÍ NAD ORLICÍ	5,88	0
	Pardubický kraj	1 004,51	984
CZ0612	JIHLAVA	6,86	0
	Jihlavský kraj	6,86	0
CZ0622	BRNO-MĚSTO	42,14	42
CZ0626	VYŠKOV	206,54	0
	Brněnský kraj	248,68	42
CZ0715	ŠUMPERK	2 692,31	0
	Olomoucký kraj	2 692,31	0
CZ0722	UHERSKÉ HRADIŠTĚ	93,45	16
CZ0723	VSETÍN	20,34	0

CZ0724	ZLÍN	2 051,88	0
	Zlínský kraj	2 165,67	16
CZ0811	BRUNTÁL	7,60	7
CZ0812	FRÝDEK-MÍSTEK	30,14	0
CZ0813	KARVINÁ	28,42	28
CZ0814	NOVÝ JIČÍN	101,21	101
CZ0815	OPAVA	57,82	0
CZ0816	OSTRAVA-MĚSTO	4 378,52	4013
	Ostravský kraj	4 603,71	4149
	Česká republika	24 083,66	6789

Prameny: Podklady pro zpracování výzkumné zprávy Bruthansová, D. - Červenková, A. - Holmerová, I. : Sociální hospitalizace, VÚPSV, Praha, 2000

Poznámky

- 1) Večeřa, M.: Sociální stát. Východiska a přístupy. Sociologické nakladatelství, Praha 1993, str. 79-80
- 2) Potůček, M.: Sociální politika. Sociologické nakladatelství, Praha, 1995, str. 71-74
- 3) Brdek, M., Jírová, H.: Sociální politika v zemích EU a ČR. Codex Bohemia, Praha 1998, str. 340
- 4) Krebs, V. a kolektiv: Sociální politika. ASPI Publishing, Praha 2002, str. 129; 216
- 5) Zamykalová, L., Veselský, P.: Vliv sociálních služeb a jejich rozvoje na trh práce. VÚPSV, Praha 2001, str. 24
- 6) Česká republika, Operační program Rozvoj lidských zdrojů pro ESF 2004-2006. Příloha 1, MPSV 2003, www.mpsv.cz
- 7) Bílá kniha v sociálních službách. Konzultační dokument MPSV, Praha 2003
- 8) Bruthansová, D., Červenková, A.: Sociální hospitalizace. VÚPSV, Praha 2000
- 9) Kinšt, J.: Rozpočtová skladba v roce 2003 a praktické příklady. Publikace pro pracovníky orgánů státní správy, obcí, krajů a jejich organizačních složek. Pragoeduca, Praha 2002, ISBN 80-7310-006-1
- 10) Bruthansová-Červenková-Holmerová: Sociální hospitalizace. VÚPSV, Praha 1999

Literatura

- Bílá kniha v sociálních službách, Konzultační dokument, MPSV, Praha 2003
- Brdek, M., Jírová, H.: Sociální politika v zemích EU a ČR. Codex Bohemia, Praha 1998,
- Bruthansová, D. a kol. Sociální služby ve světle připravovaných reforem I, VÚPSV, Praha 1999
- Bruthansová, D., Červenková, A., Holmerová, I.: Sociální hospitalizace, VÚPSV, Praha 2000
- Česká republika, Operační program Rozvoj lidských zdrojů pro ESF 2004-2006. Příloha 1, MPSV, 2003, www.mpsv.cz
- Česko-britský projekt Podpora MPSV při reformě sociálních služeb, materiál MPSV
- Filipová, M.: Licencování s sociálních službách. VÚPSV, Praha 2003
- Kinšt, J.: Rozpočtová skladba v roce 2003 a praktické příklady. Publikace pro pracovníky orgánů státní správy, obcí, krajů a jejich organizačních složek. Pragoeduca, Praha 2002
- Krebs, V. a kolektiv: Sociální politika. ASPI Publishing, Praha 2002
- Náklady na sociální služby poskytované nestátními neziskovými organizacemi, kterým byla v roce 2001 přiznána dotace na činnost z rozpočtu MPSV, VÚPSV, Praha 2002
- Návrh věcného záměru zákona o sociální pomoci, MPSV, Praha 1997
- Návrh věcného záměru zákona o sociálních službách, MPSV, Praha 2001
- Obce, města, regiony a sociální služby, SOCIOKLUB, Praha 1997
- Potůček, M.: Sociální politika. Sociologické nakladatelství, Praha 1995
- Sedláček, M., Bradavková, E.: Zdravotně sociální služby v hlavním městě Praze, demograficko sociální studie. Domov důchodců Ďáblice, Praha 2000
- Soubor výkazů MPSV V10 - 01, V1 - 01 (statistický odbor MPSV)
- Statistická ročenka České republiky, Český statistický úřad, Praha 2002
- Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí, MPSV, Praha 2001
- Uspořádání veřejné správy v sociální oblasti od 1.1.2003, Sociální politika, ročník 28, zvláštní číslo, MPSV, Praha 2002
- Večeřa, M.: Sociální stát. Východiska a přístupy. Sociologické nakladatelství, Praha 1993
- Vládní návrh zásad zákona o sociální pomoci, MPSV, Praha 1994
- Základní ukazatele z oblasti práce a sociálního zabezpečení v ČR ve vývojových řadách a grafech, MPSV, Praha 2002
- Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení v platném znění
- Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení v platném znění
- Zavádění standardů kvality sociálních služeb do praxe - průvodce poskytovatele, MPSV, Praha 2003
- Zpráva o stavu neziskového sektoru v České republice v roce 2003, Informační centrum neziskových organizací, o.p.s., Praha, listopad 2003